

Az erdőrezervátum- kutatás eredményei

Results of the Forests Reserve Research

ER 2001

1. évfolyam, 1. szám

SEPARATUM

MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet
Institute of Ecology and Botany
of the Hungarian Academy of Sciences

BEKÖSZÖNTŐ

Örömteli és ünnepi alkalom mind az erdészeti, mind az ökológiai szakterület számára, hogy egy új, fontos publikációs fórummal gazdagodik a hazai tudományos közélet, egy évente megjelenő periodikával, amely az *Erdőrezervátum-kutatás eredményei* címet viseli.

Az 1990-es évek elején megkezdődött a hazai erdőrezervátumok kijelölése és ezzel párhuzamosan több területen a kutatás is. Az erdőrezervátum mint jogi kategória bekerült az erdőtörvénybe és a természetvédelmi törvénybe, majd csaknem tízéves szakmapolitikai huzavona után a földművelésügyi tárca hozzájárulásával negyvenkilenc erdőrezervátum védettsége emelkedett jogerőre, további tizennégy rezervátum védetté és erdőrezervátummá nyilvánítása pedig folyamatban van. Az erdőrezervátum-kutatás európai szintű összehangolása és nemzetközi hálózattá fejlesztése a COST E4 akció keretében valósult meg az Európai Unió tagországainak kezdeményezésére. A COST E4 akció által létrehozott *Forest Reserves Research Network* európai kutatási hálózathoz Magyarország is csatlakozott.

Az erdőrezervátum-kutatás szempontjából az elmúlt tíz év nem az elhúzódó jogi, adminisztratív ügymenetre való várakozással, hanem munkával telt el, amelynek számos eredménye született. Ezek az eredmények azonban túlnyomó többségükben nem kerültek közlésre. Többségük jelentések formájában sorakozik a hivatalok és a kutatást végző intézetek könyvtárának polcain, kisebb részük pedig igen különböző publicitású – gyakran nem szakfolyóirat jellegű – orgánumban látott töredékes formában napvilágot.

Az erdőrezervátumok kutatása azonban Európa-szerte – és nálunk is – sokkalta rangosabb tudományos tevékenység, semhogy eredményei szórványközlemények formájában tűnjenek fel rövid időre, majd tűnjenek el a feledhető publikációk tengerében. Ezt igazolják a most útjára indított első kötet tanulmányai is.

Az erdőrezervátum-programot Horváth Ferenc, Mázsa Katalin és Temesi Géza írása mutatja be, ismertette a program történetét, jogszabályi definícióját és jogi védelmét, egyszersmind meghatározva az erdőrezervátumok fenntartásának, bennük az erdővagyon kezelésének, a vadállomány fenntartásának, az erdei haszonvétel tilalmának és egyéb korlátozásoknak a szabályait. Végül bemutatja az erdőrezervátumokban folytatandó hosszú távú kutatások eredményeinek megőrzését és értéknövelő felhalmozását lehetővé tevő feltételeket. A máso-

dik tanulmány – Bartha Dénes és Esztó Piroska tollából – bemutatja az Országos Erdőrezervátum-hálózatot az Országos Erdőállomány-adattár adatainak elemzése alapján. Tárgyalja a hatvanhárom erdőrezervátum területi arányát, országos területi eloszlását, korszerűségét, fajösszetételét. Kimutatja, hogy az erdőrezervátumok sem területileg, sem összetételükben nem tükrözik arányosan a hazai természetserű erdőket. A harmadik tanulmány szerzője, Bölöni János pedig már statisztikai értékelést ad a főbb erdőtársulás-csoportok részesedési arányáról az Országos Erdőrezervátum-hálózatban, összehasonlítva azt azok országos reprezentációjával. Fontos megállapítása, hogy Magyarország természetserű erdősültsége mindössze 6,2%-os, és ennek több mint kétszeresét, 12,9%-ot tesznek ki a biológiai, üdülési és turisztikai szempontból értéktelennek tekinthető faültetvények és tájidegen faállományok.

Ezek a tanulmányok – és különösen a tervbe vett közlemények – egyértelműen bizonyítják, hogy az erdőrezervátum-programnak feltétlenül szüksége van és szüksége lesz erre az önálló periodikára. Szükség van rá a kutatási eredmények hosszú távú megőrzése szempontjából és annak érdekében, hogy az adatok és eredmények közkinccsá válhassanak.

Az új kiadványsorozat elképzelésünk szerint évenként egy vagy több füzetben jelenik meg, és eredeti dolgozatokat közöl az erdőrezervátum-kutatással összefüggő tudományos és természetvédelmi kérdések, az erdőszerkezet és -dinamika, az erdőökológia, az ökoszisztéma és biodiverzitás, valamint a természetközeli erdőgazdálkodási kísérletek és a természetvédelmi kezelések kutatásának tárgykörében. A kiadvány támogatja nagyobb terjedelmű adatsorok részletes dokumentálását és digitális archiválását, továbbá előnyben részesíti a kétnyelvű cikkek közlését. A kiadványban megjelenő dolgozatokhoz kapcsolódó minden dokumentum az Erdőrezervátum-kutatási Program Archivumában kerül megőrzésre.

A szerkesztőbizottság nemcsak az eredmények közlését tekinti e kiadvány-sorozat feladatának, hanem őszintén reméli, hogy ez az új publikációs lehetőség fel fogja lendíteni az erdőrezervátumok kutatását, és egyúttal hatékonyan hozzá fog járulni ahhoz a régóta óhajtott konstruktív párbeszédhez, amelyet az erdészeti szakemberektől és az ökológus kutatóktól egyaránt joggal vár hazánk társadalma.

Vácrátót, 2001. október 11.

Borhidi Attila
főszerkesztő

TARTALOM / CONTENTS

Beköszöntő / Preface (Borhidi Attila)	1
Mit jelent számunkra az erdőrezervátum? / What does forest reserve mean for us? (Bartha Dénes, Bidló András, Borhidi Attila, Bölöni János, Czájlik Péter, Horváth Ferenc, Kovács Gábor, Mázsa Katalin, Somogyi Zoltán, Standovár Tibor)	3
Az erdőrezervátum-program / Forest Reserves Programme in Hungary (Horváth Ferenc, Mázsa Katalin, Temesi Géza)	5
Az Országos Erdőrezervátum-hálózat bemutatása az Országos Erdőállomány-adattár alapján / Presentation of the Forest Reserves Network Hungary Based on the Hungarian Forest Resource Database (Bartha Dénes, Esztó Piroska)	21
Főbb erdőtársulás-csoportok részaránya az Országos Erdőrezervátum-hálózatban / Proportion of the main natural forests in the Hungarian Forest Reserves Network (Bölöni János)	45

